

Жорж Гордон Байрон таваллудининг 200 йиллигига

ГЕНИАЛ инглиз шоирни Жорж Гордон Ноэль Байрон ўзининг ажойиб ва публицистик шеърлари, «Нофири», «Корсар», «Лара», «Мазепа», «Шильон туткуни» сингари романтик достонлари, «Манфред», «Сарданопал», «Хобил», «Замини ва Ари» каби шеърларидан сингари шеърлари, «Дон Жуан» монументални достони билан жаҳон адабийтида ўзини мақтаби яратди. Гюго, Гейне, Пушкин, Лермонтов, Мицкевич, Петей сингари улугъ шоирлар ана шу байронизм оқимининг намояндадарни эканинг ўзи Байрон шеъриятига берилган ёнг хаконин баходор.

Шоир ижодининг чўқиси унинг «Дон Жуан» достони

хисобланади. У жаҳон адабиёт тарихидан мустамлакачилини ва урушга, зулм ва кулликка ҳарши курашнинг бетимосол намунаси сифатида ўрни олган. Асар қаҳрамони испан йигити Дон Жуан муаллиф ниятига кўра кўпдан-кўп саргузаштадардан сўнг Улур Француза инициоби баррикалдадаридан оозодлик учун ҳалок бўлиши керак эди. Аммо шонравни бенава ўзими турдайли асар туталманинг колди. Шунга қарамади, достоннинг ёзилнинг қисми, ўн олии минг мисрадан ортиқ Байрон оқтавалари инсоннинг тизмаси бутун бир даври тўғрисидаги буюк қўшик сифатидаги деярли иккиси аст мобайнида бизни мафтун этиб келади.

Жорж Гордон БАЙРОН

ДОН ЖУАН

(ДОСТОНДАН ПАРЧА)

Узимни ўйламас Жуан ва Ҳайди Еру кўк, соф ҳаво бағрида қўвноқ; Вактини учкурганиға фақат ёшмайди Оразси поёниси ёшларга бирок; Улар бир-бирни тикилган пайти Кўзларни кўзгута дўнур-у, шу чоқ Ҳар бир ағлайди: аks этган бу нур Кўлбандиг мұхаббат илларни зрур. Сўздан ҳам анинроқ майни қўл сициш, Бармоқлар титроғи, ойи табасум; Кўзлардек бир-бирни парвозда үқин, Бир сасда ўзини англамоқ шу зум, Суоб бир-бронга имслар тўкини, Эркалаш чорлашлар, нозли тараҳум, — Булаарнинг барни севмаган юрак Күнглил қилинг деб хисоблар бешак. Иккиси боладек серзак, бегубор, Болалик мангудек уларга гўё; Уларни ҳеч қачон қўйламайди хор

Хисобланади. У жаҳон адабиёт тарихидан мустамлакачилини ва урушга, зулм ва кулликка ҳарши курашнинг бетимосол намунаси сифатида ўрни олган. Асар қаҳрамони испан йигити Дон Жуан муаллиф ниятига кўра кўпдан-кўп саргузаштадардан сўнг Улур Француза инициоби баррикалдадаридан оозодлик учун ҳалок бўлиши керак эди. Аммо шонравни бенава ўзими турдайли асар туталманинг колди. Шунга қарамади, достоннинг ёзилнинг қисми, ўн олии минг мисрадан ортиқ Байрон оқтавалари инсоннинг тизмаси бутун бир даври тўғрисидаги буюк қўшик сифатидаги деярли иккиси аст мобайнида бизни мафтун этиб келади.

Жорж Гордон БАЙРОН

Кўпчиганда ўзимни ташвишлари деган муаммо; Бир жуфт сув париси каби иккиси ёр Йишидни оқ кўпин, шовалар аро, Нилуфарлар аро — кўринмай иекбахт: Билмасдан одамга ҳокимлиги Вакт. Уларнинг бошида иш олар тўлиб, Кўпончи юзларни ёртди бот-бот, Иккиси ёр бахтидан шодуман бўлиб, Туиларга бахши этди курағишон ҳаёт; Висол тўйничидан мұхаббат ўлиб, Кўлларда ўчмади олов хиссасёт: Асли иш душманни бўлган етишшу Уларда кўзгарида янгитади ружу. Кўпчиганда табиин бўлмайди бу хис, Ўйлонар ёшиликанди, китоб ўқишидан, Булларда зас-чи, ҳаммаси нағис, Тутмаки, уларни роман бузмagan Ҳайди-ку, эмасди саводда тўхис, Тарбия олмишибди ҳадисдан Жуан; Йишидни иккиси ўш шу сабаб ҳозир Маст булбул ё кантар жуфтидек соҳир.

Иккиси тикилар: бу гуруб чоғи Башқача кўрниш улар кўзига, Ахир, бир пайт шундай куниниг адоғи Сенгенинг бу иккиси жистижлини Аниглатди ўнинг никоб ардоги, — Сехру титроқ солиб ҳар бир сўзига! Улар бир-бирдан мудом қувониб, Ушал оқшом бахтини эсларди ённиб. Во ақаб! Уларга хуш келган гувал Шу кечда, билмайман, қаидайдир титроқ Кўпончида дебларни етказади ҳалал; Дайди эн чилторда кўзгутлиг ингроқ Ногоҳ ўчиригандек шамни бемаҳал, Бек, кўниди қалбларга бир гашлик андоқ —

Ки, сезмай ўзи ҳам ҳўрсанини Жуан, Ҳайдининг кўзига ўши қалъни бирдан. Бу катта очилган коп-кора кўзлар Ботувиш кўшига алттарди видо, Кетарди уларнинг сўнгиги мунаввар Кунин шу гардишини ичди гўё; Жуан бу кўзларга меҳриён қарар — Хавотир ичини тирнаб голиби, Кечирим сўрдари ингоҳи ишгув Сабабсиз ба қайгу, бу кўркув учин, Жуанга жилмайди Ҳайди жим, секин, Юракни эзарди, бирок, бу кулуғу: Еурури жунбига келдими — кескин Бурлиб, сўнг ўзини тутиг одди у; Жуан ҳазин қизмок бўлди-ю, лекин Унинг сўзини бўлди миёндид сувлув: «Гар қисмат бизиз... Икк! Мумкиним асло!

Айролсак, мен шу кун бўлурман адол...

Жуану Ҳайдининг намчил наргиси Чўндида ако этар ажиз мұхаббат:

Ошиқнинг, боланинг, дўстининг пок чиши, —

Кайси соф туйганин калбга табиин Ато этган эса, улар иккиси

Барни бир-бирнига бахши этмин абад;

Бундай мұхаббатда мұқаддас рух бор, У ўлмас шавқ билан этар бахтиҳон. Не унун ўлмади улар кўл — кўлга, Кўкраклар — кўкракни жисланган кун?

Ҳаёт, деб аталаған бу қадим бўлға Кадам қўймадилар улар гам учун!

Чун Саппо шеъридек ёнин ўнг-сўлга

Ляйланлар сочаркаш — тор эди очу, Уларнинг севгисин улкан чўё эди,

Ҳис эмас, у — ҳаёт, кис ўйк эди!

Уларга ўроимда булбулнгүч

Сингари беркимоқ эди кўп маъқул; Зеро жамиятда гуноҳу иғво

Айролсак, мен шу кун бўлурман адол...

Жуану Ҳайдининг намчил наргиси Чўндида ако этар ажиз мұхаббат:

Ошиқнинг, боланинг, дўстининг пок чиши, —

Кайси соф туйганин калбга табиин Ато этган эса, улар иккиси

Барни бир-бирнига бахши этмин абад;

Бундай мұхаббатда мұқаддас рух бор, У ўлмас шавқ билан этар бахтиҳон. Не унун ўлмади улар кўл — кўлга, Кўкраклар — кўкракни жисланган кун?

Ҳаёт, деб аталаған бу қадим бўлға Кадам қўймадилар улар гам учун!

Чун Саппо шеъридек ёнин ўнг-сўлга

Ляйланлар сочаркаш — тор эди очу, Уларнинг севгисин улкан чўё эди,

Ҳис эмас, у — ҳаёт, кис ўйк эди!

Уларга ўроимда булбулнгүч

Сингари беркимоқ эди кўп маъқул; Зеро жамиятда гуноҳу иғво

Айролсак, мен шу кун бўлурман адол...

Жуану Ҳайдининг намчил наргиси Чўндида ако этар ажиз мұхаббат:

Ошиқнинг, боланинг, дўстининг пок чиши, —

Кайси соф туйганин калбга табиин Ато этган эса, улар иккиси

Барни бир-бирнига бахши этмин абад;

Бундай мұхаббатда мұқаддас рух бор, У ўлмади улар кўл — кўлга, Кўкраклар — кўкракни жисланган кун?

Ҳаёт, деб аталаған бу қадим бўлға Кадам қўймадилар улар гам учун!

Чун Саппо шеъридек ёнин ўнг-сўлга

Ляйланлар сочаркаш — тор эди очу, Уларнинг севгисин улкан чўё эди,

Ҳис эмас, у — ҳаёт, кис ўйк эди!

Уларга ўроимда булбулнгүч

Сингари беркимоқ эди кўп маъқул; Зеро жамиятда гуноҳу иғво

Айролсак, мен шу кун бўлурман адол...

Жуану Ҳайдининг намчил наргиси Чўндида ако этар ажиз мұхаббат:

Ошиқнинг, боланинг, дўстининг пок чиши, —

Кайси соф туйганин калбга табиин Ато этган эса, улар иккиси

Барни бир-бирнига бахши этмин абад;

Бундай мұхаббатда мұқаддас рух бор, У ўлмади улар кўл — кўлга, Кўкраклар — кўкракни жисланган кун?

Ҳаёт, деб аталаған бу қадим бўлға Кадам қўймадилар улар гам учун!

Чун Саппо шеъридек ёнин ўнг-сўлга

Ляйланлар сочаркаш — тор эди очу, Уларнинг севгисин улкан чўё эди,

Ҳис эмас, у — ҳаёт, кис ўйк эди!

Уларга ўроимда булбулнгүч

Сингари беркимоқ эди кўп маъқул; Зеро жамиятда гуноҳу иғво

Айролсак, мен шу кун бўлурман адол...

Жуану Ҳайдининг намчил наргиси Чўндида ако этар ажиз мұхаббат:

Ошиқнинг, боланинг, дўстининг пок чиши, —

Кайси соф туйганин калбга табиин Ато этган эса, улар иккиси

Барни бир-бирнига бахши этмин абад;

Бундай мұхаббатда мұқаддас рух бор, У ўлмади улар кўл — кўлга, Кўкраклар — кўкракни жисланган кун?

Ҳаёт, деб аталаған бу қадим бўлға Кадам қўймадилар улар гам учун!

Чун Саппо шеъридек ёнин ўнг-сўлга

Ляйланлар сочаркаш — тор эди очу, Уларнинг севгисин улкан чўё эди,

Ҳис эмас, у — ҳаёт, кис ўйк эди!

Уларга ўроимда булбулнгүч

Сингари беркимоқ эди кўп маъқул; Зеро жамиятда гуноҳу иғво

Айролсак, мен шу кун бўлурман адол...

Жуану Ҳайдининг намчил наргиси Чўндида ако этар ажиз мұхаббат:

Ошиқнинг, боланинг, дўстининг пок чиши, —

Кайси соф туйганин калбга табиин Ато этган эса, улар иккиси

Барни бир-бирнига бахши этмин абад;

Бундай мұхаббатда мұқаддас рух бор, У ўлмади улар кўл — кўлга, Кўкраклар — кўкракни жисланган кун?

Ҳаёт, деб аталаған бу қадим бўлға Кадам қўймадилар улар гам учун!

Чун Саппо шеъридек ёнин ўнг-сўлга

Ляйланлар сочаркаш — тор эди очу, Уларнинг севгисин улкан чўё эди,

Ҳис эмас, у — ҳаёт, кис ўйк эди!

Уларга ўроимда булбулнгүч

Сингари беркимоқ эди кўп маъқул; Зеро жамиятда гуноҳу иғво

Айролсак, мен шу кун бўлурман адол...

Жуану Ҳайдининг намчил наргиси Чўндида ако этар ажиз мұхаббат:

Ошиқнинг, боланинг, дўстининг пок чиши, —

Кайси соф туйганин калбга табиин А